

**Сучасні Міжнародна наукова конференція
для студентів, магістрів, аспірантів, науковців**

Організатори конференції - Національний університет «Львівська політехніка» та Академія мистецтв України в Львові. ОГДІСО в свою чергу підтримується Академією наук України та Міністерством освіти та науки України.

Офіційний сайт конференції:

Конференція є об'єктом публічної приватної політичної діяльності та підлягає державному регулюванню. Організатори конференції не зобов'язані відкрити звітність щодо фінансування конференції та використання коштів, отриманих від організацій-спонсорів.

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА ЗА УМОВ КРОС-КУЛЬТУРНИХ ВЗАЄМОДІЙ

Наукова конференція «Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій» є уточненою структурною подією конференції «Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій», яка відбулася в липні 2009 року в м. Івано-Франківську. Ця конференція є підсумковою подією проекту «Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій» (загальний координатор - О. С. Більчук), який було реалізовано в рамках державного програмного проекту «Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій» (загальний координатор - О. С. Більчук). Ця конференція є підсумковою подією проекту «Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій» (загальний координатор - О. С. Більчук).

Наукова конференція «Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій» є підсумковою подією проекту «Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій» (загальний координатор - О. С. Більчук). Ця конференція є підсумковою подією проекту «Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій» (загальний координатор - О. С. Більчук).

Матеріали конференції

Наукова конференція «Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій» є підсумковою подією проекту «Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій» (загальний координатор - О. С. Більчук). Ця конференція є підсумковою подією проекту «Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій» (загальний координатор - О. С. Більчук).

Наукова конференція «Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій» є підсумковою подією проекту «Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій» (загальний координатор - О. С. Більчук). Ця конференція є підсумковою подією проекту «Інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій» (загальний координатор - О. С. Більчук).

УДК 351.751; 336.64; 60.5
ББК 65.9:67.99(2)06; 316.42

Рекомендовано до друку вченю радою СОІППО протокол №6 від 30.04.09 р.

Рецензенти:

Н.Н.Чайченко

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики початкової та природно-математичної освіти СОІППО;

Л.М.Артюшкіна

професор, кандидат педагогічних наук, проректор Сумського ОІППО.

Оргкомітет

Почесний Голова оргкомітету –

Л.В.Пшенична

начальник управління освіти та науки Сумської обласної державної адміністрації.

Співголови оргкомітету:

В.Ф. Живодьор

проф., академік Академії соціальних та педагогічних наук (м. Москва), ректор Сумського ОІППО;

М.В.Жук

к.філос. н., доц., зав.каф. Сумського ОІППО,

Stefan Konstanczak

координатор конференції;
Dr.Hab., prof.University of Zielona Gora, Faculty of Humanities, Institute of Philosophy.

Є.Р. Чернишова

к.п.н., доц. перший проректор університету менеджменту освіти, м. Київ.

Члени оргкомітету:

С.В.Біла

проф., д.н.д.р.упр., академік АЕН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування» НАН України;

О.В.Тягло

д. філос. н., проф., Харківський національний університет внутрішніх справ;

В.Н.Шилов

д.філос.н., проф., Белгородский государственный университет (РФ);

О.М.Семеног

д. пед.н., Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України;

John (Ivan) Jaworsky

Prof., Department of Political Science University of Waterloo, Waterloo, Ontario, N2L 3G1, Canada;

Florentina Harbo

Dr of Political Science., Norwegian Institute for Strategic Studies Researcher in international law, strategy and analysis;

Bogna Choinska

Dr.ph., Pomeranian Academy in Slupsk, Poland. Education-Philosophy Faculty, Department of Philosophy;

Н.В.Наливайко

д.філос.н, проф., Ведущий научный сотрудник Института философии и права СО РАН, директор УМЦ философии образования НГПУ, главный редактор журнала «Философии образования» (РФ);

С.М.Луценко

в.о. проректора з наукової роботи Сумського ОІППО;

Л.М.Артюшкіна

професор, кандидат педагогічних наук, проректор Сумського ОІППО;

Н.Н.Чайченко

д.пед.н., проф., зав.каф. Сумського ОІППО;

В.О.Любчак

к.ф-м.н., доц., проректор СумДУ;

М.И.Вишневский

д.філос.наук, професор, первый проректор. Могилевский государственный университет им. А.А. Кулешова, заслуженный работник образования Республики Беларусь;

Л.Г.Мельник

професор, д.з.н., Сумський державний університет;

Ю.А.Малахов

к.т.н., доц. Брянський державний технічний університет (БГТУ), РФ.

Секретар конференції

Ю.В. Демчук

(лабораторія особистісно-орієнтованого навчання Сумського ОІППО).

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА

ЗА УМОВ КРОС-КУЛЬТУРНИХ ВЗАЄМОДІЙ у 3 т. – Т 1.

У збірнику представлені матеріали доповідей та повідомлень учасників міжнародної наукової конференції «інноваційний розвиток суспільства за умов крос-культурних взаємодій», що відзеркалюють наукові, методичні, практичні результати наукових досліджень у галузі міждисциплінарного аналізу проблем специфіки інноваційного розвитку за умов крос-культурних взаємодій.

Конференція проводиться за ініціативою Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти у відповідності до Наказу Міністерства освіти і науки України № 1.4/18-292 від 04.02.09 р. з метою обговорення політологічних, соціальних, економічних, філософських, педагогічних, психологічних, інформаційних, культурологічних, євроінтеграційних аспектів сучасного інноваційного розвитку з позицій крос-культурної взаємодії.

Мирзахмедов А., Каримбаева С. К дефиниции культуры толерантности.....	77
Панченко Я.И. Политическая культура в диалоге культур современности.....	78
Рудницька Н.І., Малик І.Р. Вплив глобалізаційних процесів на інформаційне протиборство у міжнародних відносинах.....	80
Бурдяк В.І. Глобалізація і політичні трансформації в постсоціалістичних країнах Європи.....	82
Гасникова С.Ю. Влияние европейской политической культуры на культуру России конец XVIII - начала XIX вв.....	84
Давыдова В.Р. Перспективы интеграции государств Черноморского региона в мировые глобализационные процессы.....	87
Кіяшко Є.В. Політична культура доби демократії.....	89
Ковалєва М.И. Роль современных молодёжных организаций в гражданском воспитании подростков (на примере России и США).....	92
Козлова О.Г. Демократизація освіти: пошуки смыслів та пріоритетів.....	94
Козьменко О.І. Виховання школярів у дусі поваги до прав людини в Канаді.....	95
Кузнецов Е. В., Проблемні питання забезпечення конструктивної взаємодії ключових носіїв влади України: комунікативний аспект.....	97
Онищук О. Політико-правовий шлях Румунії до набуття членства у ЄС.....	98
Федорчак Т.П. Вплив глобалізації на згортання соціальних функцій національної держави у постсоціалістичних країнах.....	100
Шаповаленко М.В. Політична система України під геополітичними викликами.....	102
Ванькович У.А. Естетичний досвід/виховання як цінний внесок до демократичної політичної культури та інноваційних суспільних змін.....	104
Комарук І.А. Перспективи розвитку гаазької конференції з міжнародного приватного права.....	106
Гринчук А.В. Соціологія ризику: стан та перспективи розвитку.....	108
Хакимов Абдилбеки Абдилахатович Государство и личность: взаимные права и обязанности.....	110

Сесія 1.4.

Політична культура як базовий компонент діалогу культур

Ворона П.В. Виборча система Франції в контексті європейського досвіду розвитку демократії: регіональний та республіканський аспекти.....	112
Крет О.В. Транспарентність української влади: нормативно-правове забезпечення.....	115
Максимчук Н.Ю. Використання зарубіжного досвіду організації моніторингу в державному управлінні вищою освітою України.....	117
Нойманн О.Ю. До 60-тиріччя німецького основного закону.....	119
Яненкова І.Г. Можливості застосування синергетичного підходу до організації управління інноваційною системою.....	120
Янюк Т.О. Інноваційні стратегії управління у ХХІ ст.....	123
Богачков Ю.М., Мруга М.Р., Ухань П.С. Тестпортал – комплексне застосування тестових технологій.....	124
Гевель К.М. Система державного управління у сфері охорони та збереження історико-культурної спадщини України.....	125
Голдун А.В. Сучасний стан органів самоврядування України на тлі європейських держав.....	127
Кохан Г. Еволюція поняття «політичної корупції» в контексті міжнародного права.....	129
Мишарина К.А. Реформа местного самоуправления в Украине.....	131
Попова Я.І. Удосконалення державного регулювання іноземних інвестицій в Україні.....	132
Водолажченко Д.С. Завдання України в процесі інтеграції до європейського простору.....	134
Журавская Н.Т. Технопарк как форма концентрации инновационной образовательной деятельности.....	135
Збукар В.П. Територіальне стратегічне планування у місцевому самоврядуванні.....	137
Медведєв І.А. Латентний зміст ідеї сучасного університету: державно-управлінські виміри.....	138
Павленко С.В. Гарантії законності та місцевого самоврядування в Україні.....	140
Сергієнко Е.О. Організаційна культура в публічному управлінні: уточнення терміну.....	141
Сікорська І.М. Міжкультурний діалог на теренах європейського союзу: від контрасту до єдності.....	143
Бібленко С.Б. Проблеми органів державного технічного нагляду в Україні.....	145
Шевченко О.М. Адаптація та використання моделі «5 сил конкурентції» М. Портера для розробки стратегії державного управління міграційними процесами.....	147
Дем'янчук О. Інновації в умовах інкременталізму: особливості поколінь для освітньої політики.....	149
Заславська О.О. Органи державної влади України як відкрита інформаційна система.....	150
Ризамухамедова Гульмира, Убайдуллаев Исломжон Абдуллевич. Последствия глобализации.....	152

нен відмовитися від здійснення цієї функції в разі свого призначення на міністерську посаду. Отож він залишається просто муніципальним радником [1] і працює на посаді міністра.

Пошук оптимальної виборчої системи ускладнюється тим, що аналіз законодавства про місцеві вибори більшості європейських держав не дозволяє виявити певний різновид виборчої системи, який є найбільш поширеним і, крім того, може бути застосований в українських умовах. В Європі, як і в Україні, питання вибору системи формування представницьких органів є питанням політичної доцільності, іншими словами – виборча система має досягати тих цілей, які ставляться її розробниками. Серед таких цілей – забезпечення впливу на формування та реалізацію політики, ефективного функціонування системи органів публічної влади, перемоги суб'єктів, "під яких" впроваджена виборча система, є забезпечення представництва національних меншин в органах влади, зв'язку між виборцями та обраними депутатами, зміцнення кадрових ресурсів партій тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

- Евдокимов В.Б., Старцев Я.Ю. Местные органы власти зарубежных стран: правовые аспекты.–М.: Спарт, 2001. – 251 с.
2. Ковриженко Д. Зміни до виборчого законодавства: зміст та необхідність. Лабораторія законодавчих ініціатив. Режим доступу: <http://www.parlament.org.ua/index.php?action>
- Шаповал В. Вибори як форма безпосередньої демократії (питання теорії) // Вибори та демократія №1/2004. Опубліковано: 10.12.04. Режим доступу: LawSchool.Iviv.ua.
- Opinion № 300/2004 of European Commission for Democracy through Law on the Law for the election of local public administration authorities in Romania, adopted by the Council for Democratic Elections. – Strasbourg, 4 janvier 2004. – 12 p; The new electoral legislation 2004: Discriminatory and undemocratic provisions that may raise difficulties in upcoming parliamentary elections: Analysis of IPP. – Bucharest: Institut pentru politici publice Bucuresti, 2004. – 10 p.; Pettersen E. Republic of Croatia: Local government elections 2001: Working paper 2001:19. – Oslo: The Norwegian Institute of Human Rights, 2001. – 24 p.

УДК 327.0:316.77

Крет О. В.

асpirантка кафедри міжнародної інформації

Рівненського інституту слов'янознавства,

e-mail: krm2002@mail.ru

ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ВЛАДИ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ REGULATORY ACTS AND LEGAL COMPONENT OF THE TRANSPARENCY OF THE UKRAINE POWER

Автор розглядає нормативно-правову складову транспарентності влади в Україні. Він стверджує, що радикально вирішити проблему транспарентності у всіх сферах життя можна лише тоді, коли буде створено та реалізовано відповідний законодавчий механізм відкритості влади. Це дозволить не лише ознайомити людей з законами та рішеннями влади, але і навчити людей виконувати ці закони, розуміти.

The author considers a regulatory acts and legal component of the transparency of the power in Ukraine. He asserts what considerably to solve a problem transparency in all spheres of a life it is possible only when will be created and realised the corresponding legislative mechanism of an openness of the power. It will allow not only acquainting people with laws and powering decisions, but also will learn to people to carry out these laws, to understand.

Досліджуючи процеси інституалізації транспарентності в сучасному суспільстві, важливо, перш за все, з'ясувати її основні складові. Серед інших складових транспарентності науковці виокремлюють нормативно-правову компоненту. Вона визначається законодавчим закріпленням транспарентності. На наш погляд, це найважливіша складова транспарентності, оскільки впровадження принципу транспарентності у всіх сферах життя можливо лише тоді, коли буде створено та реалізовано відповідний законодавчий механізм, який дозволить не лише діяти згідно з законами та рішеннями влади, але і зобов'яже відповідні інституції виконувати ці закони, громадськість – розуміти важливість транспарентності для суспільного порядку та сприймати її з довірою. А буде такий механізм ґрунтуватися на спеціальному законі, чи буде спиратися на систему законодавчих норм, які містять різні закони та нормативно-правові акти, на наш погляд, не має принципового значення.

У розвинених державах сьогодні сформувався правовий механізм забезпечення транспарентності влади. В Україні унормування транспарентності лише починається, на даний момент відсутня розроблена законодавча база, яка б гарантувала громадянам доступ до інформації про діяльність органів державної влади і місцевого самоврядування та визначала. Чинне законодавство України містить лише окремі відповідні норми, які, до слова, теж потребують удосконалення.

Стаття 34 Конституції України дає громадянам право вільно збирати, зберігати, використовувати та поширювати інформацію в усній формі, письмово або в інші способи. Стаття 9 Закону України "Про

інформацію" встановлює право вільного отримання, використання, поширення та зберігання відомостей, необхідних для реалізації своїх прав і задоволення законних інтересів [1].

На думку українських дослідників [2, 41], одним з перших актів, спрямованих на легітимізацію принципу транспарентності в українському законодавстві, став прийнятий в 1997 році закон „Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації” [3]. Зазначений Закон визначив, що інформація про діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування може отримуватися засобами масової інформації від цих органів безпосередньо або через їх інформаційні служби чи бути зібрана працівниками засобів масової інформації. Тут же були визначені

різновиди інформаційних служб, які можуть створюватися в державних структурах для рішення поставлених завдань – інформаційні управління, інформаційно-аналітичні підрозділи, прес-служби, прес-центри, управління і центри громадських зв'язків, прес-büro, прес-секретарі та прес-аташе з відповідним апаратом;

Їх завдання – збирають, аналізують, обробляють та оперативно надають інформацію про діяльність цих органів у повному обсязі засобам масової інформації, крім випадків, передбачених Законом України "Про державну таємницю" [4];

основні форми підготовки та оприлюднення інформації: випуск і поширення бюллетенів (спеціальних бюллетенів), прес-релізів, оглядів, інформаційних збірників, експрес-інформації тощо; проведення прес-конференцій, брифінгів, організація інтерв'ю з керівниками органів державної влади та органів місцевого самоврядування для працівників вітчизняних і зарубіжних засобів масової інформації; підготовка і проведення теле- і радіопередач; забезпечення публікацій (виступів) у засобах масової інформації керівників або інших відповідальних працівників органів державної влади та органів місцевого самоврядування і т.п.

У цьому законі фактично вперше було визначено статус та основні функції спеціалізованих підрозділів державних інституцій, на які покладаються завдання забезпечення прозорості їх діяльності, узаконюється інститут зв'язків влади з громадськістю, який почав створюватися в Україні на початку 90-х років.

Органічним доповненням до закону, що розглядався, стали укази Президента, зокрема у 2000 році – „Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні” [5], у 2001 році – „Про підготовку пропозицій щодо забезпечення гласності та відкритості діяльності органів державної влади” [6], у 2002 році – „Про додаткові заходи із забезпечення відкритості діяльності органів державної влади” [7], у 2004 році – „Про забезпечення умов для більш широкої участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики”. В останньому документі, зокрема, ставиться питання не лише про „забезпечення відкритості діяльності органів виконавчої влади, врахування громадської думки у процесі підготовки та організації виконання їх рішень”, але про „підтримання постійного діалогу з усіма соціальними групами громадян” [8].

У 1999 році була здійснена спроба розробити і спеціальний закон „Про інформаційну відкритість органів державної влади та вищих посадових осіб України”, доопрацьована версія з'явилася у 2002 році, а перше читання цей документ пройшов лише в грудні 2004 року, проте вже у грудні 2005 року була зроблена спроба відмінити це рішення. Мотивування було таке: прийняття Закону України Про внесення змін до деяких законів України за результатами парламентських слухань врегульовано більшість положень законопроекту „Про інформаційну відкритість органів державної влади та вищих посадових осіб України”, а інші позитивні напрацювання законопроекту будуть використані при подальшій роботі над Законом України „Про інформацію”. Скасувати рішення про прийняття за основу проекту Закону України „Про інформаційну відкритість органів державної влади та вищих посадових осіб України” не вдалося, а тому є певна надія, що справа нормативного закріплення принципу транспарентності зрушиться з місця, а „прийняття законопроекту надасть можливість порушити питання про розробку нормативних актів, які забезпечать інформаційну відкритість діяльності політичних партій та рухів, засобів масової інформації, бізнесових структур тощо” [9].

ЛІТЕРАТУРА:

Закон України Про інформацію (остання редакція від 22.07.2005). – <http://www.rada.gov.ua>.

Тихомирова С. Б. PR-формування відкритого суспільства: Монографія. – К.: Наша культура і наука, 2003. – 197 с.

Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації (остання редакція від 14.01.2006). – <http://www.rada.gov.ua>.

Закон України Про державну таємницю (остання редакція від 05.06.2008). – <http://www.rada.gov.ua>.

Указ Президента України Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні. – <http://www.rada.gov.ua>.

Указ Президента України Про підготовку пропозицій щодо забезпечення гласності та відкритості діяльності органів державної влади. – <http://www.rada.gov.ua>.

Указ Президента України Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади). – <http://www.rada.gov.ua>.

Указ Президента України Про забезпечення умов для більш широкої участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики. – <http://www.rada.gov.ua>.

Білан І. Коментар до проекту Закону "Про інформаційну відкритість органів державної влади та вищих посадових осіб України". – Ця стаття опублікована на сайті Ukrainian Center for Independent Political Research. – <http://www.ucipr.kiev.ua/>.

Максимчук Н.Ю.
асpirантка НАДУ при
Президентові України

**ВИКОРИСТАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ
ОРГАНІЗАЦІЇ МОНІТОРИНГУ В ДЕРЖАВНОМУ
УПРАВЛІННІ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ УКРАЇНИ
*USE OF FOREIGN EXPERIENCE OF ORGANIZATION OF
MONITORING IN STATE ADMINISTRATION BY
HIGHER EDUCATION OF UKRAINE***

N.Maksymchuk.

In the article there is the analyses foreign experience of organization and functioning of monitoring of higher education in state administration by this sphere. From position of comprehensive analysis selection of case frame of monitoring of quality of higher education of foreign countries which are perspective on a modern stage.

Проблема практичного вимірювання якості вищої освіти тісно пов'язана з ефективністю державного управління цією галуззю в цілому. Досі в науковій вітчизняній та зарубіжній літературі не сформований єдиний категоріально-понятійний апарат [1]. Це призводить до розходжень у тлумаченні поняття механізмів державного управління якістю вищої освіти та системи показників якості вищої освіти. Детально вивчали проблеми, пов'язані з визначенням сутності зазначених категорій та побудовою механізмів оцінки результативності державного управління освітою такі вчені: В.Андрющенко, І.Булах, П.Керженцев, О.Локшина, В.Луговий, Т.Лукіна, О.Ляшенко, С.Майборода, О.Овчарук, Л.Одерій та ін.

Одне з центральних місць у реалізації технології моніторингу в системі державного управління освітою належить питанню про вибір показників і критеріїв оцінювання якісних характеристик об'єкта. Показник або індикатор в освіті розуміється як політично значуча статистика, яка дає інформацію про умови, стабільність або зміни, функціонування або досягнення освітньої системи чи окремих аспектів [2].

Зарубіжний досвід використання освітніх індикаторів свідчить про обов'язковість для останніх таких характеристик: індикатори мають бути кількісними, хоча й значити більше, аніж просто числовий вираз; вони мають передавати узагальнену інформацію про важливий аспект функціонування освітньої системи; індикатори передбачають інформування всіх зацікавлених сторін в освіті, батьків, викладачів, керівників навчальних закладів, управлінців, розробників освітньої політики. Індикатори - це інструмент діагностики, які використовують під час аналізу інформації та прийняття управлінських рішень, хоча освітні індикатори є статистикою щодо аспектів функціонування освітньої системи, не всю освітню статистику можна вважати індикаторами. Це пояснюється тим, що оскільки індикатори зосереджуються на ключових аспектах, вони відбивають проблеми системи загалом або якогось важливого її елементу. Для того щоб статистику можна було розглядати як індикатор, вона має спиратися на якесь точку посилання, якою зазвичай є соціальний погоджений стандарт.

Отже, хоча кожен окремий індикатор несе певну інформацію, набагато ефективнішим є використання групи, системи чи моделі індикаторів, що дає змогу отримати уявлення про зв'язки між різними аналізованими чинниками і об'єктами. Важливим елементом цього процесу є розроблення оптимальної моделі індикаторів моніторингового застосування, хоча багато зарубіжних науковців неодноразово наголошували, що, концептуальна модель не може містити індикатори для діагностики всіх важливих аспектів освітньої системи. У сучасному світі є два типи моделей освітніх індикаторів: міжнародні та національні моделі.

Підхід ЮНЕСКО в галузі моніторингу освітніх послуг у країнах-членах ґрунтуються на аксіомі про те, що доступ до високоякісної базової освіти є невід'ємним правом кожної людини, проголошеним на форумах "Освіта для всіх" та зафіксовані у Джомт'єнській (1990) та Дакарській (2000) деклараціях. Оцінка врахування цього права державами передбачає аналіз доступу до якісної освіти, що робиться ЮНЕСКО та публікується в щорічних всесвітніх звітах по освіті, підготовлених ЮНЕСКО та Інститутом статистики ЮНЕСКО. У звітах аналізуються освітні системи та тенденції розвитку за основними показниками, структурованими за рівнями освіти.

Найуніверсальнішу на сьогодні модель розробила Організація з економічного співробітництва та роз-